

Motion till riksdagen
2008/09:Ju417

av **Göran Lindblad (m)**

Eftersök av försvunna personer

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Motivering.....	2
Om ID-spårhundar	2
Ett exempel från verkligheten	3
Bakgrundsfakta	4
Polisen.....	4
Slutsats.....	5

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om eftersök av försvunna människor.

Motivering

I Sverige försvinner varje år ett stort antal människor, vilket är tragiskt. När en eftersöksinsats planeras så har polisen ett antal verktyg att arbeta med. Ett verktyg saknas dock nästan helt i verktygslådan och det är utbildade ID-spårhundar som är godkända som polishundar. Det är en metod som tar tid att lära hunden men den kan ge ett mycket gott resultat där andra hundar med en annan inlärningsmetod kan gå bet. Det kan ses som en alternativ pedagogik för eftersökshundar.

Om ID-spårhundar

ID är i detta sammanhang en förkortning av *identifikation*. Hunden skall i en urvalssituation kunna matcha en doft från en individ med samma individ i en "line up" med olika individer eller dofter av dem – *ID-hund*. Alternativt skall hunden matcha doften som en individ t ex har avsatt på ratten eller pedalerna i en bil eller lämningar på en brottsplats med ett av flera spår från samma område – *ID-spårhund*. ID-hunden är ofta en kriminateknisk hund som arbetar i laboratorium där den får lukta på doftämnen – *smeller* (av eng. *smell*) – uppsamlade från en brottsplats, t ex handtaget på en kniv, och den skall sedan matcha den doften med insamlad doft från en misstänkt i ett urval där resten är dofter av "figuranter". Internationellt använder man ofta sex alternativ, varav ett är rätt eller – som kontroll – inget. Normalt upprepar man testet fyra gånger med omplaceringar av "target". Hunden har en chans på sex att ta rätt varje gång, vilket innebär att risken är 1 på 1 296 att hunden matchat fel. Sannolikheten för att hunden matchat rätt är således mycket stor.

ID-spårhunden får lukta på en *smeller* som kan vara dofter från ett plagg, ett vapen, ett fotavtryck, dofter från ratten på en bil osv. för att sedan matcha doften med ett av de spår som finns i miljön och sedan följa spåret utan att bli distraherad av andra eventuellt korsande spår. Hunden får lukta på en *smeller* och sedan "ringar" man eller följer en tänkt linje med hunden, dvs. hunden söker runt en bil eller en brottsplats eller i ett område där den försvunne sågs senast. Det är viktigt att man tränar kopplingen mellan *smeller* och spårupptaget men också att man som med alla spårhundar bygger upp motivationen för att följa spåret och uthålligheten i arbetet. De två typerna av ID-hundar har naturligtvis vissa likheter – *smeller* och *urval* – men sedan är det stora skillnader mellan arbetssätten.

En ID-spårhund måste ha mycket spårträning. Valet av hundindivid är en komplicerad historia: olika hundföres raspreferenser och kompetens att

träna olika hundtyper i spårarbete, hundindividernas olika förmåga att koncentrera sig och vara uthålliga, hundarnas tålighet vad gäller konflikter och miljöer och mycket annat spelar stor roll. En rätt tränad ID-spårhund kan vara till ovärderlig hjälp vid brottsutredningar och sök efter försvunna personer. Hundindividen och hundförarens kompetens är viktigare än vilken ras det är på hunden.ⁱ

Ett exempel från verkligheten

I medlemsbladet för de norska räddningshundarna nummer 3 2007ⁱⁱ, finns det en artikel på sidan 10 från ett möte med IKARⁱⁱⁱ (ICAR is the worldwide open platform for the exchange of mountain rescue know-how).

Referatet behandlar ett möte som hölls i Österrike för hund-förare/utbildningsansvariga. Norge representerades av Röda Korset som är den organisation som för Norges talan i organisationen; representanten hade tidigare även arbetat som hundförare i den norska polisen. Mötets rubrik var Bruk av hund vid eftersök av sårade personer i otillgänglig fjällterräng.

Syd-Tyrol (Italia): Presentasjon om bruk av blodhund. Distriktet har to, og disse har ca to funn pr år. Innlæringsmetoden er hentet ifra politiet i USA. "Det jaktes på folk." Hundene brukes kun til sporing, sporing i betydningen "man-trailing" ikke "tracking". Hundene går største delen av sporene med høy nese og relativt stort tempo (rask gange/ småjogging) og dermed er det krevende for føreren å lese dem og håndtere lina riktig. De går spor som er opptil flere dager gamle, og gjennom byer, inom bygninger osv.

Blodhund på 18 t gammelt asfaltspor De regner med at hunden går på lukten av delvis nedbrutte hudceller, og ikke på forandringer i jordsmonn, vegetasjon etc. Dette innebærer at hunden går der lukten er sterkest (dit hudcellene har blåst), og de har hatt tilfeller der de har gått deler av sporet så mye som 100 m medvinds. Hvis hunden må sjekke ut retningen f. eks. i et kryss, følger de alltid på straks, for erfaring viser at i 90 % er tilfellene er hundens førstevalg riktig, og bremsing kan føre hunden galt av sted. Men de merker seg stedet i tilfelle de etter kort tid oppdager at hunden har mistet sporet. Vi var med først og så demonstrasjon av uttak av "smeller" i en bil. Deretter søk etter spor i et overtråkket område med mye folk der det riktige sporet ikke fantes. Deretter søk i rett område med sporopptak. Vi fulgte et 18 timer gammelt spor i 25-30 varme - grader gjennom skog, veier, forbi hester, masse folk, mot kjøre -retningen i trafikkert vei, gjennom hager, innom et bakeri osv i fire km. Sporet endte ved savnede som satt på en benk på en bussholdeplass. Ifølge hundefører husker hunden lukten fra han har stukket nesen ned i posen med smeller, og til han tar av selen. Dette selv om sporet tar mange timer, og lange pauser kan være innlagt (for eksempel at hundefører går inn og spiser middag).

Sporttreningen startes med stort klesplagg fra savnede som ligger i sporstart. Alltid sporlegger i enden av sporet. Etter hvert flyttes klesplagget over i en stor pose, og senere brukes en liten pose med liten smeller. Håndteringen av smeller med hansker og plastpose er veldig nøye, så det ikke skal være lukt av flere mennesker på smelleren. Tror de fleste i Norge ville konkludert tidlig med at denne hunden ikke ser ut som om den går spor, har mistet sporet osv – men ekvipasjen endte ved savnede etter noe som til tider så ut som en joggetur gjennom byen etter

Fel! Okänt namn på

en hund som løp foran, stoppet for å snuse, var inom døra på bakeriet, sjekket noen søppelposer osv.

I Tyrol brukes ofte slik hund sammen med løs søkshund. Denne hunden finner retningen, mens en løs hund nærmest runderer omkring den. Hvis blodhund er i tvil i et spor merkes punktet på GPS og runderingshund sendes til området. Bortsett ifra Syd-Tyrolerne var der ingen andre deltagere, bortsett ifra vi norske, som i det hele tatt trente spor. Totalt finnes det ca 20 slike blodhunder i arbeid i Europa. ... Bortsett fra italienerne med sine spesialiserte blodhunder, var det ingen andre som gikk spor.^{iv}

Bakgrunnsfakta

I RPS rapport 1997:^{1v} står det på sidan 60 "... Når det gjelder hundverksamheten bør muligheterna att använda blodhunder studeras. Blodhunden har en exceptionell spårformåga och låter sig inte störas av att andra människor går i spårområdet. Hunden söker efter en utpekad person, är mycket uthållig och kan sättas in på extremt gamla spår."^{vi}

Avsikten med exemplet ovan är att påvisa ett problem vid eftersök av försvunna personer. I Sverige används metoden Trackning (följer det färskaste spåret) istället för metoden Trailing (personsökning, luktar på ett föremål från den försvunna).

"Uppdragsgruppen föreslår att Rikspolisstyrelsen vidtar följande åtgärder i syfte att höja polisens kompetens vid personefterforskning: ...verkar för att rekommendationerna för landbaserade nödsignaler blir allmänt kända samt vidareutvecklar metoder att använda hund vid efterforskning av försvunna personer genom att utnyttja exempelvis räddningshundar, Försvarsmaktens hundorganisation och uppmärksamma hundraser som blodhunder ..."^{vii}

"Den engelska blodhunden betraktas av många som den mest extrema spårhunden. Hunden arbetar utifrån ett doftprov från den människa som skall spåras. Hunden följer alltså ett identifierat spår och störs inte av andra människors närvaro i omgivningen. Erfarenheten visar att spåret kan vara ett eller flera dygn gammalt. I Sverige finns endast ett fåtal spårningstränade och välfungerande blodhundekipage."^{viii ix}

Det är polisen, som anges nedan, som har ansvar för eftersök av försvunna personer samt för fjällräddningen. ID-spårning kan vara ett annat sätt att uppnå målet att hitta en försvunnen person. I många fall så rör det sig om "vanliga" människor och inte kriminella som har gått vilse och inte hittar hem. Då är det min förhoppning att den här metoden kan vara till nytta i verksamheten.

Polisen

När det gäller området friluftsliv så är kopplingen till polisen främst att det är de som svarar för eftersök av försvunna personer samt för fjällräddningen. Detta regleras och motiveras bl.a. av 2 § 448 polislagen.^x

Slutsats

En anledning till att blodhunden inte används i Sverige kan vara att hundrasen är specialiserad på just eftersök och inte är lämplig vid hotfulla situationer eller för att lugna störande personer, Behovet finns och det finns ett antal eftersökningsfall under åren som inte har gått väl. Av största vikt är att utbildningen av ID-spårhundar kommer till stånd. Det kanske inte hade hjälpt med en hundförare med blodhund men som framgår av texten ovan så är man mycket nöjd med hundarna både i Italien och framför allt USA.

Stockholm den 6 oktober 2008

Göran Lindblad (m)

ⁱ Texten är skriven av två fältbiologer som ingår i forskningsprojektet "Eftersöksprojektet" som leds av Carl-Gustaf Thulin. Han är docent vid Uppsala universitet samt föreståndare för Centrum för vilt- och fiskforskning, SLU Umeå. Svenska Jägareförbundet är också med i projektet. (<http://www.jagareforbundet.se/eftersoksprojek/default.asp>)

ⁱⁱ http://www.norske-redningshunder.no/uploads/media/Redningshunden_Nr3-07.pdf

ⁱⁱⁱ <http://www.ikar-cisa.org/eXtraEngine3/WebObjects/eXtraEngine3.woa/wa/article?id=518&rubricid=238&menuid=425&back=mp&lang=en>

^{iv} Sid 10–13, http://www.norske-redningshunder.no/uploads/media/Redningshunden_Nr3-07.pdf

^v http://www.polis.se/mediaarchive/4347/3473/4_Efterforsk.pdf

^{vi} S. 60. *ibid.*

^{vii} S. 93. *ibid.*

^{viii} S. 140–141 *ibid.*

^{ix} I Västsverige finns ett par fungerande blodhundsekipage som mycket väl skulle fungera som en resurs vid eftersökande av försvunna personer. Arbetsnamnet för teamen är Jespers Blodhundsteam.

^x Sid. 29. Som ett led i arbetet med friluftssäkerhet har Nationellt centrum för lärande från olyckor (NCO) vid Räddningsverket gett centrum för friluftsliv (CFFS) uppdraget att skriva denna rapport. CFFS är ett företag som arbetar med utbildning inom friluftssäkerhet. <http://www.srv.se/Shopping/pdf/23450.pdf>